

УДК 351

К. А. Андрищенко,
к. е. н., доцент кафедри економіки підприємств ЖКГ,
Державна академія житлово-комунального господарства

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ЯК СЛАДОВОЇ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

У статті висвітлені питання формування підходів до державної програми розвитку дорожньо-транспортної системи в структурі виробничої інфраструктури регіону. Розроблено базові принципи модернізації дорожньо-транспортної системи виробничої інфраструктури, а також проаналізовані передумови та умови розвитку інституту державно-приватного партнерства.

Ключові слова: виробнича інфраструктура, дорожньо-транспортна система, регіональний розвиток, принципи модернізації транспортної підсистеми.

В статье освещены вопросы формирования подходов к государственной программе развития дорожно-транспортной системы в структуре производственной инфраструктуры региона. Разработаны базовые принципы модернизации дорожно-транспортной системы производственной инфраструктуры, а также проанализированы предпосылки и условия развития института государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: производственная инфраструктура, дорожно-транспортная система, региональное развитие, принципы модернизации транспортной подсистемы.

The article covering the issue of forming approaches to national strategy development road system in the structure of industrial infrastructure in the region. A modernization of the basic principles of road-transport system of industrial infrastructure, as well as the prerequisites and conditions for the development of public-private partnership.

Keywords: industrial infrastructure, road transport system, regional development, principles of modernization of the transport subsystem.

Вступ. В умовах інституційних перетворень в економіці України проблема розвитку галузей виробничої інфраструктури є одним із пріоритетних До теперішнього часу відсутня чітко сформульована, адекватна сучасним вимогам державна стратегія розвитку даної сфери. Комплексність цілей, що вирішуються виробничою інфраструктурою в суспільному розвитку, вимагає пильної уваги з боку органів державного управління. Проте теоретична розробка проблем формування стратегії її розвитку відстає від вимог практики.

Актуальність теми дослідження визначена необхідністю пошуку і впровадженню нових підходів, що сприяють розкриттю особливостей та вирішенню проблем функціонування та розвитку виробничої інфраструктури регіону.

Загальні і специфічні проблеми розвитку виробничої інфраструктури та її системних елементів, до яких відноситься і дорожньо-транспортна система, знаходять відображення у працях українських та зарубіжних економістів, соціологів, а також є предметом обговорення на численних конференціях як усередині країни, так і за її межами. Ключові визначення дорожньо-транспортної системи розглядаються в декількох аспектах: з позицій економіки суспільного сектора, теорії перехідної економіки, адаптації.

Тим не менш, в теоретичному плані виробнича інфраструктура регіону є поки що малодосліджена із сфер економіки, оскільки більшість проведених досліджень пов'язано або з вивченням галузевої складової, або з проблемами розвитку виробничої інфраструктури в масштабі країни. З області досліджень практично виключений регіональний аспект розвитку даної сфери господарської діяльності, а також питання теоретичного структурування елементів і галузей виробничої інфраструктури, в тому числі і її складової дорожньо-транспортної системи.

Постановка завдання. Метою роботи є розробка підходу до формування теоретичного погляду, щодо розвитку дорожньо-транспортної системи, які будуть сприяти розвитку виробничої інфраструктури регіону.

Результати. Враховуючи провідну роль виробничої інфраструктури по відношенню до виробництва, необхідність стратегічного розвитку даної сфери повинна розглядатися як одна з найважливіших умов переходу української економіки від етапу становлення до нормального інвестиційного росту. Крім того, виробнича інфраструктура в сучасних умовах орієнтована не тільки на створення об'єктивних матеріальних передумов для виробництва, але і несе значне соціальне навантаження. Труднощі в її функціонуванні та розвитку не тільки обмежуються економічним ростом, а також відображаються на соціальному становище та створюють постійну загрозу структурних криз і техногенних катастроф.

На сучасному етапі в ході історично сформованих передумов найбільш слабкою ланкою виробничої інфраструктури України є дорожньо-транспортна система.

Відповідно до цього, однією з найбільш актуальних проблем дослідження виробничої інфраструктури регіону є формування теоретичного погляду щодо дорожньо-транспортної системи України. В її основі повинен бути закладений конкретизований термінологічний апарат, що відображає суть і характер передбачуваних заходів, їх взаємозв'язок з результатами, а також дані емпіричних досліджень, що відображають ступінь впливу характеристик дорожньо-транспортної системи.

Гарантія єдності виробничо-економічного простору країни забезпечується також ліквідацією диспропорцій у розвитку транспортних підсистем окремих регіонів. Формування стратегії дорожньо-транспортної системи в структурі виробничої інфраструктури можливо тільки при системному аналізі її взаємодії з іншими елементами економіки.

В умовах структурної перебудови і стійкого економічного зростання модернізація транспортної підсистеми забезпечує максимальне прискорення руху товару і зниження питомих транспортних витрат.

В якості основних чинників зростання витрат на утримання дорожньо-транспортної системи виділяють наступні складові:

- незадовільний технічний стан дорожньо-транспортної мережі та її застаріла конфігурація;
- прискорення інфляційних процесів, що викликає зростання матеріальних витрат у структурі вартості продукції;
- необхідність підтримки окремих видів транспорту і ділянок дорожньої мережі в працездатному стані при високому ступені зносу основних фондів.

Зниження транспортних витрат забезпечується організаційно-економічною підтримкою інтеграції транспортних і виробничо-розподільчих процесів, а також створенням мультимодальних транспортно-перевізних систем і товарообміном, які функціонують на принципах логістики. Ефективна дорожньо-транспортна система є найважливішим фактором зниження регіональної асиметрії.

Регіональні диспропорції у розвитку дорожньо-транспортної системи системи обумовлені впливом таких чинників, як, наприклад, дисбаланс у структурі та територіальній розподіленості дорожньої мережі, нерівномірності рівня розвитку і територіального розміщення продуктивних сил, відмінності якісно-кількісних характеристик товарообміну, пов'язаних з міжрегіональним поділом праці.

Підвищення ступеня територіальної транспортної доступності до рівня, що забезпечує соціально-економічну стабільність, мобільність населення, ринку праці, розвиток міжрегіональних зв'язків, можливо на основі досягнення надійності та доступності послуг магістрального пасажирського транспорту (водного, авіаційного, залізничного). Стійка і ефективна робота дорожньо-транспортної системи є одним з ключових факторів забезпечення соціального, адміністративного та економічної єдності України, забезпечення для всіх громадян високих стандартів життя по всій території країни.

Рациональна інтеграція українського національного господарства у світову економіку вимагає відповідної модернізації дорожньо-транспортної системи в структурі виробничої інфраструктури з метою реалізації транспортно-транзитного потенціалу України, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних перевізників, розвитку експорту транспортних послуг.

Розширення та диверсифікація зовнішньоторговельних зв'язків виявило дефіцит виробничих потужностей морських портів, яка посилилася обмеженими пропускними можливостями залізничних під'їздів до них. Вихід України на нові зовнішні ринки, підвищення обсягів експорту детермінують необхідність диверсифікації транспортної інфраструктури, яка обслуговує зовнішньоекономічні зв'язки.

Без комплексного розвитку інфраструктури всіх видів транспорту в умовах глобалізації України загрожує територіальна дезінтеграція. Основні принципи модернізації дорожньо-транспортної системи в структурі виробничої інфраструктури представлені на рисунку 1.



Рис. 1. Базові принципи модернізації дорожньо-транспортної системи в структурі виробничої інфраструктури

Модернізація транспортного комплексу України вимагає залучення в інфраструктурні проекти великого капіталу фінансових ресурсів, які повинні доповнюватись приватними інвестиціями в рамках державно-приватного партнерства. Який є гнучким механізмом, що дозволяє максимально ефективно використовувати, з одного боку, наявні державні фінансові ресурси, а з іншого, залучити відсутні кошти, досвід та ресурси приватного підприємництва. Однак запуск механізму державно-приватного партнерства як масового інституту фінансування дорожньо-транспортної системи вимагає формування необхідних передумов (рис. 2).



Рис. 2. Передумови та умови розвитку інституту державно-приватного партнерства

Висновки. Таким чином, дорожньо-транспортна система країни та її регіональні компоненти виступають основою модернізації державної економічної політики, забезпечуючи пріоритетність (природні ресурси, кваліфіковану працю, географічні умови тощо) конкурентних переваг, динамічно мінливих і заснованих на інноваційних розробках в соціальній і технологічній сферах, які в кінцевому підсумку призводять до розвитку стабільної та ефективної виробничої інфраструктури.

Зниження транспортного навантаження на регіон забезпечується наступними заходами:

- розроблення, широке обговорення, прийняття і виконання генерального плану розвитку дорожньо-транспортної системи регіону, орієнтованого на значний термін (15-20 років);

- зонування території (визначення чітких меж дорожньо-транспортної системи стосовно кожного регіону);

- розвиток громадського пасажирського транспорту;

- розвиток вулично-дорожньої мережі;

- інформаційне забезпечення дорожнього руху.

Формування теоретичних аспектів розвитку дорожньо-транспортної системи регіону забезпечує досягнення показників транспортної. У результаті потреба в фінансових ресурсах, щодо розвитку дорожньо-транспортної системи, повинна обґрунтуватися розробленням стандартів від сформованого рівня до соціально обґрунтованого. Нагальною проблемою дорожньо-транспортної системи є кардинальне збільшення бюджетного фінансування як нового будівництва, так і реконструкції трас з урахуванням сучасних концепцій швидкісного, але безпечного руху.

В умовах обмеженого фінансування забезпечення розвитку дорожньо-транспортної системи в структурі виробничої інфраструктури та ліквідація небезпечних («вузьких») місць є пріоритетним напрямком.

Література:

1. Гэннон К., Лиу З. Транспорт: Инфраструктура и услуги // www.worldbank.org;
2. Василенко И. Новые подходы к разработке государственных программ: рекомендации экспертов ООН // Проблемы теории и практики управления. 2003. №6;
3. Вилисов М.В., Малчинов А.С., Сулакшин С.С. и др. Техническое регулирование как фактор сохранения единой транспортной политики на пространстве бывшего СССР // Власть. 2006. №7.
4. Транспортная стратегия Украины на период до 2020 года // <http://zakon.rada.gov.ua/>

Стаття надійшла до редакції 12.01.2012 р.



ТОВ "ДКС Центр"